

Pædagogisk læreplan for Bakkehuset 2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold*, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

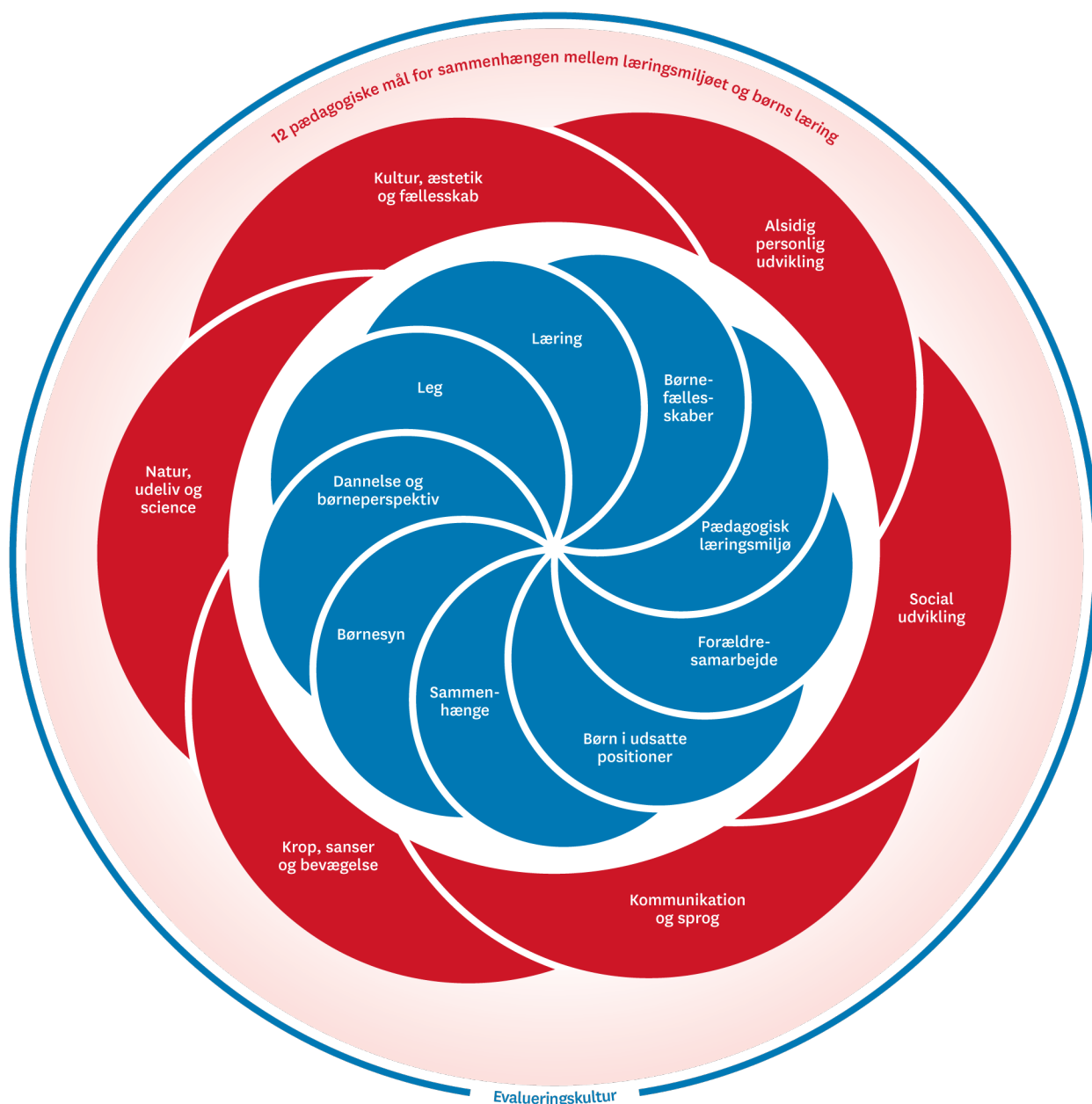
Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Bakkehuset er en del af Aabenraa Kommunes dagtilbud. Vi er en selvejende integreret institution, der modtager børn i alderen 0-6 år.

Børnene er fordelt på tre stuer. Vi har en vuggestuegruppe og to børnehavegrupper, hvoraf den ene børnegruppe er en førskolegruppe.

Der er uddannet personale tilknyttet hver stue, og vi modtager studerende fra UC Syd

Vi er beliggende i Felsted, som er en landsby sydøst for Aabenraa.

Vi samarbejder med både den kommunale dagpleje, de private børnepassere, den tyske børnehave, Waldkindergarten, og har et formaliseret samarbejde med Felsted Centralskole.

Der er uddannet faglige fyrtårne, som skal være medskabende af og sikre implementering af Den Styrkede Pædagogiske Læreplan.

Vi er certificeret Sangglad Børnehave. Vi bruger vores nærmiljø samt lægger vægt på sang og ude liv.

I kan læse mere om Sangglad på:

www.sangglad.dk

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve at kunne mestre i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Børnesyn:

Det enkelte barn bliver hørt og set. Der tages udgangspunkt i det enkelte barns behov og nærmeste udviklingszone. Børnene oplever nærhed og omsorg. Vi er tydelige voksne. Vi støtter børnene i at blive selvhjulpne- det giver selvtillid at kunne selv. Børneperspektivet har stor værdi. Når børn fx er medbestemmende er det med til at motivere børnene til deltagelse og til at de føler sig set og hørt. Børnefællesskaber er centralt. Børn udvikler sig i samspil med andre og lærer bl.a. de sociale spilleregler. Der skal hele dagen være plads til leg.

Dannelse og børneperspektiv:

Dagligdagen tilrettelægges ud fra børnegruppens sammensætning og med inddragelse af børnene. Fx hvor går vi hen, når vi går tur? Hvilke aktiviteter og hvad viser børnene interesse for? Vi griber børnenes initiativer/interesser. Børnene skal have en grundlæggende følelse af at de høres og tages alvorligt uanset om de er 2 eller 5 år. Vi går i dialog med børnene om deres holdninger til forskellige problemstillinger. Dette sker i rundkreds/samling eller gennem børneinterviews.

Leg:

Vi skaber rum til leg og læring, bl.a. ved at skabe mindre læringsmiljøer i det givne rum. Vi er opmærksomme på børnenes læringsmiljø, herunder påvirkning støjniveau. Vi sørger for legeredskaber/legetøj, som tager udgangspunkt i børnenes interesse. Vi er opmærksomme på børnenes legerelationer, og på om alle har mulighed for at deltage i leg. Vi deltager i leg aktivt og på sidelinjen. Den frie leg fylder mest, men der er også voksenstyret leg i løbet af dagen

Læring:

Der er læring gennem hele dagen både i leg, planlagte aktiviteter og gennem dagligdagsrutiner.

Science, natur, traditioner. Vi taler om ugedage, tal, bogstaver, årstider og vejrfænomener. Vi taler om sociale regler; som at være en god kammerat, ikke slå og kunne være en god kollega.

Børnefællesskaber:

Det vigtige er at skabe rammer for børnefællesskaberne. Der skal være plads til at børn fx kan lege i små grupper. Vi som voksne er med på sidelinjen, hvis børn har brug for det og observerer hvad der sker. Vi er opmærksomme på, hvor børnene har de gode lege, og har mulighed for at tilføje ideer eller ting der kan udvikle deres leg.

Der er både de små og store fællesskaber, som børnene skal agere i, bla. hele gruppen og med enkelte andre børn.

. Vi motiverer til leg med de andre børn og hjælper evt. i gang.

Vi arbejder bl.a. med **fri for mobberi** og sangglad og andre sange som en vigtig del af hverdagen, børnefællesskaberne er her centrale

---

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi er meget opmærksomme på, at læring ikke bliver et snævert begreb, men at læring også foregår ved bleskift, måltider, af- og påklædning og når man venter på tur osv. Læringsmiljøet er ikke kun de fysiske rammer indenfor, men legepladsen og hele nærmiljøet. Vi laver mange voksenstyrede aktiviteter, men børnene har stor medbestemmelse, fx i planlægningen af maduger. Vi arbejder hele tiden med at udvide begrebet

---

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi laver opslag, fotos, hvor vi fortæller forældrene om hensigten med den pædagogiske baggrund for de aktiviteter vi laver. Vi modtager gerne tilbagemeldinger på vores opslag.

Vi står altid til rådighed for samtaler, hvis det er noget som ikke kan klares i hverdagen, hvis forældrene ønsker det. Vi tager også initiativ til samtaler, når vi finder det nødvendigt.

Vi har på forældremøder fortalt om læring gennem hele dagen og lavet prøvehandling.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi forstår børn i udsatte positioner, som en sammensat gruppe af børn, det kan fx være børn med få ressourcer, børn med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, manglende sprog, børn som er i risiko for at stå uden for fællesskabet.

Det pædagogiske læringsmiljø, skal tage højde for at børn i udsatte positioner bliver inddraget i leg/læring med de øvrige børn på gruppen, så disse børn også oplever trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi taler med forældrene om, at det er vigtigt, at de bakker op om de venner børnene taler om derhjemme og opfordrer til at der kan laves legeaftaler.

Vi har evaluering på personalemøderne, stuemøderne, og i det daglige når der er mulighed og behov for refleksion.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.

Vi arbejder efter de retningslinjer, der er angivet i politikken for sammenhæng mellem dagtilbud og skole, vi bruger ”Blomsten” med de 6 kompetenceområder.

Vi er fysisk på Felsted Central skole 2 gange om ugen i tidsrummet efter påske og 5-6 uger frem.

Vi lærer IKKE at gå i skole, men vi lærer at holde frikvarter, og stifter bekendtskab med de fysiske rammer, som børnene skal opholde sig i efter sommerferien. Børnene kommer på besøg i børnehaveklassen, og børnehaveklasse lederen kommer på besøg hos os.

Vi prøver også, at gå i SFO et par gange om eftermiddagen for at blive fortrolige med dette.

Efter skolestart kommer skolebørnene på besøg i børnehaven en formiddag.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi samarbejder med dagplejerne og de private børnepassere.

Vi har et fint samarbejde med den lokale kirke om højtiderne. Vi pynter kirkens juletræ inden 1. søndag i advent. Vi går tur på kirkegården, snakker om de mennesker, der ligger begravet, og som børnene kender. Vi har et godt og aktivt forhold til den lokale købmand.

Vi besøger Felsted Central Skole på planlagte og spontane besøg.

Vi samarbejder med Felsted skole

Vi er en del af ”Felstedugen”

Vi bruger Damsgaard til biblioteks arrangementer. Vi bruger biblioteket, og låner bøger sammen med børnene.

Vi går ture i lokalsamfundet.

Vi bruger KIS/KINA, hvor vi har fået et motorikrum.

Vi har fået et mødelokale, hvor vi bl.a. holder forældresamtaler.

Vi har pedelordning.

Vi har samarbejde med Waldkindergarten, den lokale tyske institution, om fælles sommer – og efterårsfest

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi inddrager børnene i udformning af og etableringen af legemiljøet med henblik på at børnene trives i de givne rum.

Vi tilbyder forskellige aktiviteter. Vi bruger uderummet til fysiske aktiviteter

Vi udstiller børnenes tegninger, kreative udtryk .....

Vi giver plads til at rummene afspejler børnenes interesser og mulighed for bevægelse og leg i mindre grupper både ude og inde

Vi arbejder med, at de forskellige rum er tilpasset den aktuelle børnegruppe

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet **Alsidig personlig udvikling**
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- I Bakkehuset understøttes vores pædagogiske læringsmiljø og børnenes personlige udvikling ved, at der er et samspil mellem børn og personale som er præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle har mulighed for at udvikle personlige kompetencer til deltagelse i fællesskaber.
- Vi har en anerkendende tilgang til det enkelte barn, så alle børn føler sig set og hørt. Gennem fleksible læringsmiljøer understøttes alle børns udviklingsmuligheder upåagtet forskelligheder.
- Vi tilpasser vores aktiviteter til det enkelte barns udviklingsniveau og er opmærksomme på, at det enkelte barn kan deltage på dets egne præmisser. Det kan fx være at et barn har behov for at være iagttagende, før barnet får mod på at deltage.
- Vi giver børnene medbestemmelse ved at inddrage dem i beslutningsprocesser og opfordrer dem til at give udtryk for deres egne idéer og meninger.

Vi er opmærksomme på, at børn i udsatte positioner indgår i fællesskaberne.

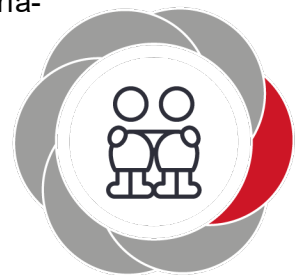
Vi understøtter børnene i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- I Bakkehuset understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling. Dette skabes gennem fællesskaber, hvor accept af hinandens forskellighed anses som en ressource, og som en del af den sociale dannelse. Børn tilgås forskelligt for at kunne være en aktiv del af fællesskabet.

- Børnene udviser empati, og gennem arbejdet med **Fri for Mobberi** lærer de, hvad en god ven er, at drage omsorg for hinanden samt at invitere andre ind i legen.
- Legen anses som en væsentlig del af barnets sociale udvikling. Igennem legen erfarer børnene deres omverden, de lærer at forhandle, indgå kompromisser, løse konflikter og være en del af sociale fællesskaber.
- Vi tilbyder legefællesskaber, der giver alle børn en følelse af, at de har værdi. Derigennem vil børn udvikle kompetencer, hvor de vil få en forståelse for andre, en evne til at lytte til andres behov, samt evnen til at kunne løse konflikter indbyrdes.

I kan læse mere om Fri for mobberi på: friformobberi.dk

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Bakkehuset er det centrale for børnenes sprogtiltagelse, at læringsmiljøet understøtter børnenes kommunikative og sproglige udvikling igennem samspil med de øvrige børn og personalet.

Da vi er en sangglad børnehave synger vi meget. Sangen er med til at udvikle børnenes sproglige kompetencer. Ligeledes arbejder vi med forskellige temaer fx rim og remser, dialogisk læsning, bogstaver, tal, former og farver.

Vi skaber rammer for dialog med både voksne og andre børn og er opmærksomme på, at barnet får tid til at tale. Vi er bevidste om vores rolle som sproglige rollemodeller.

Personalet planlægger og udfordrer børnene med nye aktiviteter, som gør børnene nysgerrige på ukendte begreber, hvilket styrker ordforrådet (f.eks. gåture ud fra deres interesse og kendskab til lokalsamfundet)

Vi har fokus på den sproglige læring gennem hele dagen. Det foregår fx i rutinesituationer, i fri leg, planlagte aktiviteter og voksenstyret leg.

Vi følger børnenes spor og interesser, der understøtter børn til ny sproglig læring.

Bakkehuset er bevidst omkring vigtigheden i den sproglige udvikling for vores to-sprogs børn, og planlægger aktiviteter til at opnå mulighed for bedre sprog og kommunikation i børnegruppen.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Bakkehuset understøtter de pædagogiske læringsmiljøer udviklingen af børnenes krop og sanser ved både inde og ude at tilbyde mange måder at bruge kroppen på. Personalet tilrettelægger målrettede fin- og grov motoriske aktiviteter. Barnets sanser udfordres gennem leg og oplevelser.

Vi laver sansemotoriske aktiviteter som fx rygmassage og fingermaling, som styrker børnenes taktile sans (følesans).

Legepladsen er indrettet, så den giver mulighed for, at børnene bliver udfordret motorisk. Vi har bl.a. klatretræer, klatrestativer, gynger, hængekøjer, balancebomme og cykler.

Inde miljøet bliver aktivt brugt til at børnene selv mestrer deres udvikling og selvstændighed. Brug mulighed for motorisk udfordringer og leg i motorikrummet.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

- I Bakkehuset er vi nysgerrige på naturen sammen med børnene både på legepladsen, og når vi er ude af huset.
- Vi laver science bl.a. eksperimenter med de 4 elementer (vand, ild, jord og luft), og vi inddrager den digitale teknologi i hverdagen.
- Vi smager på naturen, og vi har højbed med spiselige planter samt frugttræer på legepladsen.
- Vi sorterer affald.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- I Bakkehuset holder vi fast i og markerer de traditioner og højtider, der kendetegner vores kultur. Samtidig er vi åbne over for andre kulturer og værdier.
- I Bakkehuset øver vi os i at blive ”madmodige”. Vi tager udgangspunkt i børnenes ønsker samt årtiderne.
- Vi bruger musik, sang og teater, hvilket stimulerer sprog, fantasi, nysgerrighed og bevægelsesglæde.
- Vi deltager i arrangementer i nærmiljøet så som kirken, biblioteket og byfest. Dette giver barnet et indtryk af det samfund og fællesskab, det vokser op i, samtidig med at det udvider barnets begrebsverden.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi evaluerer på hvert stuemøde, og har punktet på personalemøde mindst 2 gange årligt.

Vi bruger KIDS til brug til evaluering af vores fysiske læringsmiljøer, hvilke vi løbende evaluerer effekten af.

Vi bruger SMITTE modellen til at evaluere vores tiltag. Vi justerer i vores tiltag ud fra de tegn vi ser hen af vejen.

Vi har hele tiden høj fokus på hvorledes vores indrettede læringsmiljøer bruges af børnene, om de giver mening for børnenes individuelle udvikling.

Vi henviser til vores hjemmeside, hvor der kan læses mere om vores evalueringsskultur i Bakkehuset.

www.bakkehusetfelsted.dk

Hvorfor: formål, teori abstrakte visioner og ideer. Hvordan: udfør det lige nu, konkrete handlinger og praksis

---

Howdan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi lægger op til at vores bestyrelse er en del af evalueringen, vi holder fællesmøde mellem bestyrelse og personale, hvor den styrkede Pædagogiske Læreplan (DSPL) er et fast punkt, ikke kun udarbejdelsen af DSPL, men også evaluering af de aktiviteter, der er lavet gennem året, og som hele tiden forholder sig til elementerne i DSPL

Vi giver plads til den daglige refleksion over det pædagogiske arbejde i den enkelte børnegrupper, der reflekteres og evalueres på stuemøderne. Medarbejderne giver hinanden sparring.

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC